

ARXIU MUNICIPAL DEL MASNOU

EXPOSICIÓ

Les dones treballadores del tèxtil al Masnou

Del 8 de març al 10 d'abril de 2018

Casa de Cultura (el Masnou)

CATÀLEG

Les dones treballadores del tèxtil al Masnou

8 de març Dia Internacional de les Dones

Dijous 8 de març

19 h • Casa de Cultura

Inauguració de l'exposició "Les dones treballadores del tèxtil al Masnou" i lectura del manifest institucional.

Durada: del 8 de març al 10 d'abril

Horari:

De dimarts a divendres, de 16 a 20 h

Dissabtes, de 10 a 14 h i de 16 a 20 h

Diumenges i festius, de 10 a 14 h

Dissabte 10 de març

18.30 h • Espai Jove de Ca n'Humet

Acte commemoratiu de reconeixement a les dones treballadores del Masnou, amb la projecció de *Les dones del tèxtil, recull de testimonis orals*.

Ajuntament del Masnou

“Les dones treballadores del tèxtil al Masnou”

Context històric: la indústria tèxtil del Masnou durant la dictadura

Del 8 de març al 10 d'abril de 2018 a la Casa de Cultura

Un cop acabada la guerra, l'activitat industrial es reprengué enmig de força dificultats, a causa del racionament de l'energia i les matèries primeres i de l'intervencionisme estatal, de manera que fins als anys cinquanta no s'assolí el nivell de producció anterior a la guerra.

Tot i que al Masnou no hi havia cap fàbrica totalment paralitzada, la reducció de la producció per manca de cotó fou notable, ja que en algunes fàbriques tèxtils, els anys 1940 i 1941, disminuïren el treball setmanal a menys de sis dies, amb el consegüent augment de l'atur, que afectava 44 obrers del sector. A la firma **Hijo de Juan Matalí** es treballava una mitjana de tres dies i en quedaren afectats 21 treballadors; a **Ballvé SA** eren quatre els dies laborals, amb 186 obreres afectades; a **Amadeo Sahis**, la secció de confecció i telers treballava sis dies i la de bobines, tres o quatre dies, amb tres obreres afectades; i la instal·lació **Maristany Fabril Textil SA** també reduí el treball a tres dies setmanals.

La manca de cotó generà moviments per obtenir-ne al marge dels circuits controlats. El gerent i apoderat de **Ballvé SA**, i també el caixer, el comptable i el tècnic en cotons, és a dir, tota la direcció comercial i industrial de les quatre fàbriques de la firma, que ocupaven 1.000 obrers, foren detinguts per operacions irregulars a finals de 1940. Al mateix temps, els comptes quedaren bloquejats, fet que impedí el pagament dels jornals. Era una situació prou greu perquè responsables de l'empresa demanessin la intercessió de l'alcalde.

El 1942, la distribució de les 29 indústries del Masnou per sectors i empleats era la mostrada a la taula següent:

	Indústries	Obrers
Filats i teixits	8	532
Vestit	5	360
Siderúrgia i metal·lúrgia	3	210

Pisa i vidre	2	305
Alcohols	2	35
Totxos i teules	2	8
Farmacèutiques	1	132
Begues carbòniques	1	5
Vins	1	4
Paper pintat	1	3
Arts gràfiques	1	3
Químiques	1	3
Articles de joieria	1	2

Segons informava el mateix Ajuntament, l'any 1949 hi havia nou indústries amb condicions d'exportar: la de gèneres de punt **Hijo de J. Matalí**; la de teixits elàstics **Tenax SA**; les dues de vidre, **Cristal Masnou** i **La Primitiva**, que ja s'havia traslladat a l'antiga bòbila de l'actual avinguda Kennedy; les de tendals i lones **Lonas Rovira** i **Maristany Fabril Textil SA**; les de xampanyans i licors, **Champ Sors** i **Cisa SA**, i els Laboratoris Cusí.

L'any 1952 eren nou les indústries tèxtils: **Tenax SA** —coneguda com les Sedes—, **Marià Fortuny Cabeza**, **Josep Font**, **Lonas Rovira**, **Hijo Juan Matalí**, **Maristany Fabril Textil SA**, **Josep M. Puig Soler**, **Antoni Casadellà Coll** i **Josep Raventós Armengol**. Aquesta era la distribució de les indústries per sectors aquell any: construcció, 14; tèxtils, 13; begudes, 2; productes químics, 2; metal·lúrgia i siderúrgia, 2; sabateria, 1; productes minerals no metàl·lics, 1; vidre, 1, i altres productes, 2.

Quant al nombre de treballadors, les fonts municipals, el 1946, apunten que hi havia 1.800 obrers, un 30% dels quals residien fora del poble, xifra lleugerament superior als 1.600 de 1942. Cal precisar que no es podien col·locar obrers a les empreses si no estaven inscrits ni facilitats a través de l'organisme sindical.

Entre els anys 1955 i 1961, les dades ens permeten concretar el nombre de treballadors, uns nou-cents, que aplegaven les nou indústries més grans (vegeu la taula següent):

	1956	1961
Maristany Fabril Tèxtil SA	200	209
Ballvé SA ¹	200	157
Laboratorios del Norte de España	150	185
Tenax SA	150	119
La Primitiva SL	130	159
Jaume Raventós Armengol		20
Josep M. Puig soler ²		20
Manufacturas Colonial		20
Obras y Construcciones Puig y Roca		20

¹ Denominada La Industrial Estampadora SA des de 1960.

² Denominada Puig Soler y Humet SA des de 1970.

Tan sols cinc empreses ocupaven més de cent treballadors; la resta eren de dimensions reduïdes, a més de petites indústries i tallers de gèneres de punt, confecció, fusta, etc., tal com ho mostra la freqüència en què es demanaven permisos per instal·lar-ne. El 1966, els majors contribuents, a partir de la quota per al Tresor, eren les indústries més grans: **HILMA SA**, amb 98.778,40 pessetes; **Maristany Fabril Textil**, amb 48.648; La Primitiva SL, amb 33.408; **Industrias Tenax SA**, amb 27.605,60; Laboratorios del Norte de España, amb 21.097,90; Cisa SA, amb 15.467,10; Carne Casas Melich, amb 12.508,80; **Puig Humet SA**, amb 11.088, i Joan Puig Roldos, amb 10.600.

El cens laboral de 1967 detallava, pel que fa als sectors que ocupaven un major nombre de treballadors, el tèxtil en primer lloc, amb uns sis-cents treballadors; seguit de la construcció, amb uns tres-cents; del vidre, amb uns dos-cents, i el químic, amb uns cent setanta, mentre que uns quatre-cents estaven empleats en la resta de sectors.

En aquesta dècada dels seixanta, es produí un altre ensurt, amb l'amenaça de tancament de **Maristany Fabril Textil**. Primer, posà en perill la indústria l'incendi declarat el 28 de juny de 1958; després, a principis del 1961, el comunicat de l'empresa sobre el trasllat de la maquinària a Ripoll, on hi havia un altra seu de l'empresa, en el termini d'un any, amb l'oferta als treballadors de tenir feina allà o de finalització del contracte, sense indemnització. Arran d'una intervenció de la CNS davant la Delegació Provincial d'Indústria per indagar si hi havia permís per al trasllat, els treballadors constataren que ja

existia maquinària moderna a Ripoll, on tampoc no hi havia naus per poder-hi instal·lar la del Masnou; la fàbrica, a més, seguia el seu ritme normal de producció, fins i tot amb hores extraordinàries. Així, els obrers s'adonaren que la necessitat de trasllat era una fal·làcia per justificar acomiadaments i el tancament de la masnovina per abaratir costos. De fet, en aquesta dècada, la producció s'havia diversificat amb la confecció de sacs per a correus, tendes de campanya, tendals, motxilles, sacs de dormir, uniformes, etc., sobretot a partir de comandes de l'exèrcit, correus o Renfe. La crisi va arribar realment més tard, amb els nous sistemes de mercat, que afavorien les ofertes i les existències en estoc per davant dels encàrrecs, però, tot i així, l'empresa va acabar subsistint encara uns anys, fins al 1985, quan fou adquirida per **DOGI**.

Pel que fa al tipus d'indústria, el nombre i les característiques dels treballadors, el sector tèxtil era, el 1975, el que n'aplegava un major nombre, seguit de la construcció i del metall (vegeu la taula següent).

Sector	Indústries	Obrers	Administratius	Tècnics
Tèxtil	20	586	69	61
Construcció	51	473	12	16
Metall	35	167	12	3
Químiques i farmacèutiques	7	138	52	10
Fusta	9	29		
Alimentació	10	24		
Paper	6	20		
Espectacles	6	19	2	1
Pell	1	2		
Energia elèctrica	1	1	1	
Diverses	81	411	49	36
Total	227	1.870	197	127

Dos anys després, el 1977, el nombre de treballadors es xifrava gairebé en el mateix, al voltant dels mil vuit-cents. L'any 1978, entre les indústries més grans seguia el clar predomini del tèxtil.

Font: TORAN, Rosa (2017). *Història contemporània del Masnou*.

LES DONES TREBALLADORES DEL TÈXTIL AL MASNOU

Aquesta exposició és l'inici d'un projecte de recerca sobre el treball de les dones al Masnou en diferents sectors. L'objectiu és recuperar la memòria oral de l'activitat industrial al Masnou a través dels testimonis de les dones que hi van treballar i retre'ls l'homenatge que els correspon.

En aquesta primera fase, es volen recollir els testimonis d'un sector econòmic que bategava dia i nit al Masnou: el tèxtil.

El tèxtil al Masnou va suposar l'activitat industrial més important a partir de la decadència de la marina a mitjan segle XIX. Aquest sector, representat per indústries amb més de cent treballadors i d'altres de dimensions reduïdes, va aplegar el major nombre de treballadors fins al 1978, sobretot entre el sector femení.

Les fàbriques tèxtils, els tallers de gèneres de punt o confecció i les filatures van ser bàsiques en l'activitat industrial del Masnou a partir de la postguerra. Als inicis de la dictadura franquista, la indústria del tèxtil i del vestit aplegava 1.356 treballadors (el 39% del total). L'any 1975, però, ja només en tenia 586 (el 31% del total). La dinàmica econòmica va canviar entre els anys 1975 i 1981, amb el progressiu decantament vers el sector serveis en paral·lel amb el declivi de la indústria.

Encara són ben vius, entre les dones del poble, els records de la sirena de la fàbrica i el soroll dels telers. I tampoc no han oblidat la primera feina, amb nou, dotze o catorze anys, ni les hores de jornada diària que van fer durant anys.

Interior de la fàbrica de Can Xala

Crèdits

ORGANITZACIÓ

Ajuntament del Masnou

COL·LABORACIÓ

Capitanes del Masnou

COORDINACIÓ

Museu Municipal de Nàutica del Masnou

DOCUMENTACIÓ

Arxiu Municipal del Masnou

DISSENY GRÀFIC I PRODUCCIÓ

Maud Gran Format, SL

© DE LES FOTOGRAFIES

Arxiu Municipal del Masnou

Família Casals-Coll

Francesc Duran Pons

Família Oliveras-Bosque

Joana Parés Estol

Carolina Puche Crespo

Maria Montserrat Rossell Obiols

Joaquima Rovira Gutiérrez

Teresa Torres i Casals

AGRAÏMENTS

Miquel Bosch Llobet

Francesc Duran Pons

Conchi Frau Quiles

Enric Galiana

Carme Giralts Rosés

Jaume Grané Tabarás

Roser Hernández Fernández

Marta Oliva Molas

Maria Antònia Olivella

Carme Pons Casahuga

Rosa Pons Salvador

Carolina Puche Crespo

Maria Montserrat Rossell Obiols

Quimeta Rovira Gutiérrez

Maria Ruiz Martínez

Renné Ruiz Martínez

Magdalena Sierra Drago

Rafaela Sierra Drago

Dolores Solano Carmona

Paquita Solé Andriñach

Maria Tió Botey

Rosa Toran

Maria Teresa Vidal Tió

Ajuntament
del Masnou

CAL SOBERANO (1844-1985)

Telares Maristany, Maristany Hnos.,
Maristany Fabril Textil SA
Carrer de Roger de Flor
(amb carrer de Flos i Calcat)

La indústria lonera Maristany y Hermanos –coneguda com a Cal Soberano en record dels vaixells de la família– era propietat dels germans Gerard, Jaume i Pere Maristany i Alsina, i va estar activa des del 1877 fins a la dècada dels setanta del segle XX. Va ser la principal competidora de Can Xala.

Des de la seva fundació, es va dedicar a la fabricació de lones per a veles. Amb la decadència de la marina, es va centrar en la fabricació de lones i productes per als carruatges, el ferrocarril i correus. L'empresa va rebre un impuls decisiu amb la fabricació de lones per cobrir vagons ferroviaris de mercaderies en els anys de la Primera Guerra Mundial i la confecció de les veles del buc escola *Juan Sebastián Elcano*.

A principis de la dècada dels vint, l'empresa produïa anualment unes 7.500 peces de 6.000 metres de tirada i tenia més de 500 treballadors. Posteriorment, durant la Guerra Civil, concretament el 23 de gener de 1937, Maristany Hnos. fou declarada col·lectivitzada i se'n destinà la producció a la fabricació de lones per a les necessitats militars.

Als anys seixanta tenia més de 200 treballadors i era la fàbrica que en tenia més de tot del poble. Es calcula que entre el 70 i el 80% dels treballadors eren dones. Però a partir dels anys vuitanta va entrar en crisi a causa dels nous sistemes de mercat. Diversos departaments de la fàbrica es van traslladar al Poblenou i a Ripolllet. Amb el nou inversor, el comte de Queralt, no va millorar la situació i, finalment, va passar a l'empresa Tecnofibra l'any 1982, fins que va tancar l'any 1985 i els terrenys van ser comprats per DOGI.

Informació oral:

En aquesta fàbrica es feia tot el procés de producció. Algunes treballadores recorden "com hi arribaven el cànem i el cotó, es tenien a la part de química de l'empresa, es posaven en una troca, s'ordien (una feina més ben remunerada), es posaven als pegadores i es preparaven per passar a les pintes i aprest. Finalment, es passava als telers, a les llançadores i es nuava la lona".

Interior de Cal Soberano, sala de telers, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal, 299. Interior de la fàbrica tèxtil. En primer terme, les màquines.

Fàbrica tèxtil Maristany, sala de desfilades, Autor desconegut, 1970-1979. Arxiu Històric Municipal, 10123. Aquesta sala, situada al pis superior, s'anomenava La Velera perquè antigament s'hi feien les veles.

Fotografia aèria de Cal Soberano, Autor desconegut, 15/01/1966. Arxiu Històric Municipal, 14814. Fotografia aèria de la fàbrica. S'hi veu Can Jordana i els horitzos de Can Piles d'Estada.

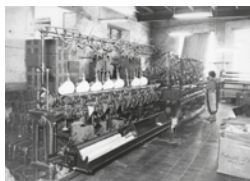
Treballadores de la fàbrica Cal Soberano al terrat de La Velera, Autor desconegut. Arxiu Històric Municipal - Donació de Maria Montserrat Rosell Oliba. A dalt, d'esquerra a dreta: Teresa Arbió, Antonia Guàrdia, T. Montserrat Espinosa, Isabel Sanjaume, T. S. Mercedes Sánchez, Francisca Oliba (en penúltim), T. S. Carolina Montañá, Ramona Ponsena, Antònia Arina, Maria Arina, Mercedes Masera i Isabel Vilaverde. A sota: Neus Sender, T. S. Teresa Ramonet, la Ella de la Ramona Pansena, Ramona Fransa, Pilar Blasco i Carmen Anadit. Al fons hi ha l'estructura d'una tenda de campament.

Màquina de Cal Soberano, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal, 298. Interior de la fàbrica tèxtil. Detall d'un ordidor i els rodets. L'home que hi apareix és Jaume Joan Guàrdia.

Interior de la fàbrica de Cal Soberano, Autor desconegut, 1970-1979. Arxiu Històric Municipal, 10124. Quan no es feia tendes, La de l'Esquerma de Carmen Anadit.

Fàbrica tèxtil Maristany, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal - Donació de Francesc Duran Pons, 15236. Hi apareix una treballadora fent troques.

Interior de Cal Soberano, laboratoris de prova de resistència del fil, Autor desconegut, 1965. Arxiu Històric Municipal, 308. Interior de la fàbrica tèxtil. Laboratoris de prova de resistència del fil. La noia de la dreta és Maria Cardona.

Fàbrica tèxtil Maristany, sala de confecció, Autor desconegut, 1970-1979. Arxiu Històric Municipal, 10125. Aquesta sala, situada al pis superior, s'anomenava La Velera perquè antigament s'hi feien les veles.

Fàbrica tèxtil Maristany, sala de telers, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal - Donació de Francesc Duran Pons, 15237. Aprest del teixit per donar-li consistència.

Fàbrica tèxtil Maristany, sala de telers, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal - Donació de Francesc Duran Pons, 15248. Penances Elant.

Interior de Cal Soberano, laboratoris tèxtils, Autor desconegut, 1965. Arxiu Històric Municipal, 309. Interior de la fàbrica tèxtil de Cal Soberano. Laboratoris de prova, amb aparells de mesuració i equilibratge dels fil. El general és un dissenyador per mesurar la resistència del fil. La noia de l'esquerma és Maria Cardona.

Interior de Cal Soberano, laboratoris químics, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal, 310. Al fons a sota s'hi aprecien les màquines de tela. Hi apareix Teresa Galadí.

Interior de la fàbrica Cal Soberano, Autor desconegut, 1970-1979. Arxiu Històric Municipal, 10126. Interior, fabricació de cotons.

Fàbrica tèxtil Maristany, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal. Donació de Francesc Duran Pons, 15241. Aquesta sala, situada al pis superior, s'anomenava La Velera perquè antigament s'hi feien les veles. Hi apareixen Maria Anton (junt al cabell blanc), Ramona Fransa (junt a la que és al diàmetre de l'orella) i Antònia Guàrdia a la sala del treballador.

Fàbrica tèxtil Maristany, màquina per fer canilles, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal - Donació Francesc Duran Pons, 15252. Les canilles eren peces de fusta contruïda i s'hi hi col·locaven les qualitat i s'embotien la trama que es passava des la llançadora.

Interior de la fàbrica Cal Soberano, Autor desconegut, 1970-1979. Arxiu Històric Municipal, 10121. Hi apareixen, en primer pla, d'esquerra a dreta: Maria Arina, T. S. T. Ponselló i T. Pons en una de les màquines. Al fons, mira la càmera Lluís Garriga.

Interior de la fàbrica Cal Soberano, Autor desconegut, 1970-1979. Arxiu Històric Municipal, 10139. Bobines connectades a l'ordidor.

Fàbrica tèxtil Maristany, sala de telers, Autor desconegut, 17/09/1965. Arxiu Històric Municipal - Donació de Francesc Duran Pons, 15247.

CAN XALA (1840-1989)

Vapores Sensat y Hermanos; José Sensat y Hermanos;
Estapé, Cros y Compañía; La Industrial Lonera; Ballvé SA; Hilma SA
Carrer de Huertas y Fuentes (actualment Torrent Umbert)

Des de 1841, la fàbrica de Josep Sensat ja es dedicava a la filatura, el tissatge i la fabricació de teles per a vaixells. Vapor Sensat fou una de les primeres fàbriques de Catalunya on s'instal·là una màquina de vapor, però l'any 1883, a causa del declivi de la marina de vela, l'empresa és absorbida pel seu principal competidor, la Fàbrica Estapé, propietat de Pau Estapé i Maristany i fundada pel seu pare, Gerard Estapé, cap al 1851. Llavors, l'edifici començà a rebre el sobrenom familiar de Can Xala.

Amb aquesta operació, la Fàbrica Estapé va controlar tota la cadena de producció de la fabricació de veles, des del cotó en brut fins a l'acabat tèxtil final, i el seu propietari, Pau Estapé i Maristany, amplià el ventall de productes per fer front a la crisi amb veles comercials, teles encerades, tendes per a l'exèrcit, baques per als carruatges i, fins i tot, corretges de lona per a transmissió.

El mes d'octubre de 1936, el Sindicat de la Indústria Fabril i Tèxtil del Masnou va constituir el Comitè de Control i d'Enllaç de la fàbrica i, al cap de quatre mesos, estava en curs de col·lectivització, amb 240 obrers.

L'any 1931 passà de dir-se Indústria Lonera SA a Ballvé SA, i des de 1861 fins a 1989 s'anomenà Hilma SA.

El conjunt industrial va patir diferents fases de construcció i ampliació en els seus 150 anys d'història, i en l'actualitat se'n conserven tres naus industrials, una xemeneia –de les dues que va a arribar a tenir–, altres equipaments annexos i les corresponents cases dels treballadors.

Informació oral:

Les treballadores recorden com n'era de gran el recinte, que tenia diversos edificis. S'hi podia entrar pel carrer de Lluís Millet i donava també al carrer de Pau Estapé Maristany, on hi havia el moll de càrrega i descàrrega, però l'entrada principal era a la mateixa carretera nacional i s'hi accedia per unes escales. Un cop a dalt, hi havia les cases dels porters i s'arribava a un gran pati. A mà dreta, recorden la indústria estampadora, que va ser una indústria independent al tancament de la fàbrica fins a finals dels anys noranta.

Vista aèria del poble, en què destaca la fàbrica de Can Xala. Autor desconegut. 1960-1969. Arxiu Històric Municipal, 175.

Interior de Can Xala: màquines i treballadores. Autor desconegut. Arxiu Històric Municipal, 2321.

LA DOGI

(1954 - EN ACTIU)

Domènech i Giménez

El nom de DOGI correspon a les sigles de Domènech i Giménez, el matrimoni que va crear el negoci. A mitjan anys seixanta van inaugurar una gran fàbrica situada al carrer del Pintor Domènech Farré, en uns terrenys que havien estat ocupats per l'antiga fàbrica de Cal Soberano. Els anys setanta, la fàbrica es va ampliar i van anar comprant terrenys de la fàbrica de Cal Soberano, situada al costat, fins a comprar-ne tots els terrenys l'any 1985. En aquesta fàbrica s'hi feia sobretot roba interior femenina i altres teixits elàstics fets de Lycra.

A partir de l'any 1993 es va començar a internacionalitzar. El 2008 la fàbrica es va traslladar a l'emplaçament actual entre el Masnou i Premià de Mar, al carrer del Mig. Actualment, compta amb 163 treballadors i està especialitzada en la fabricació de teixit per a moda íntima i de bany.

Informació oral:

La gent encara recorda que tot va començar en un petit taller a la part del jardí de la casa particular de Josep Domènech Farré i Concepció Giménez Alsina al carrer de Francesc Macià. Van començar fent mitjons i, més tard, passaren a fer teixits elàstics de Lycra.

Exterior de la fàbrica DOGI. Autor desconegut. 1967.
Arxiu Històric Municipal - Fons L'Àbans. Família Domènech.

LES SEDES

(ANYS 40 - ANYS 70 DEL S.XX)

Tenax SA

Carrer de Flos i Calcat

S'hi fabricaven teixits elàstics de niló, làtex i seda, que servien per confeccionar roba interior femenina -faixes i sostenidors- i vestits de bany. En un començament, va tenir telers i fabricava faixes tubulars. Després, només es va dedicar a fabricar el teixit elàstic de niló amb màquines Raschel.

Informació oral:

Les top 6

Aquestes eren les empreses amb les millors condicions laborals segons la majoria de les entrevistades:

1. Laboratoris Cusí
2. Les Sedes
3. Sedalines El Pino
4. Can Mont-Marí
5. Cal Soberano
6. Can Xala

Treballadores a la fàbrica de Les Sedes Tenax. Autor: Foto Cine Torrente. 1951. Arxiu Històric Municipal - Fons L'Àbans. Joana París Estol, 18417. Hi apareixen, d'esquerra a dreta: 7, 7, Pepita Estol, 7, Josefina Pariseño, Remei Andriach i 7.

SEDALINES EL PINO (1902 - ANYS 80 DEL S.XX)

Hilos El Pino, Can Quiroli, La Fabriqueta,
Manufacturas Colonial, El Pino Hilos

Carrer de Joan Roig, 1

L'edifici fou construït l'any 1902 per Bosch, Alsina i Cia. Als anys trenta del segle XX, es va utilitzar com a magatzem de gra i, durant la Guerra Civil, va ser la seu d'una cooperativa escolar i l'Escola Sant Jordi. Acabada la Guerra Civil, va funcionar com a església provisional del poble -la de Sant Pere s'havia cremat i estava enderrocada en part- fins al 19 de març del 1942, en què es va inaugurar el temple reconstruït. L'any 1949 s'hi va instal·lar la fàbrica de fils El Pino. S'hi fabricaven canonets (canutillos) de fil per a cosidors o fàbriques. Era propietat de Joan Cesari i després del seu fill Josep. Quan va tancar, va fer de dipòsit de l'arxiu de l'Ajuntament.

Informació oral:

Encara hi ha molts testimonis al poble de persones que van ser batejades en aquesta fàbrica mentre va funcionar d'església parroquial.

Interior de la fàbrica Manufacturas Colonial El Pino. Autor desconegut. 13/02/1959. Arxiu Històric Municipal, 1231. Montserrat Abelló encapça les bobines de fil.

Màquina tèxtil a les Sedalines El Pino. Autor desconegut. 13/02/1959. Arxiu Històric Municipal, 2063. Màquina tèxtil en la qual treballa una noia a l'interior de la fàbrica.

Interior de la fàbrica Hilos El Pino. Autor desconegut. 13/02/1959. Arxiu Històric Municipal, 2061. Pepita Calabreros darrere d'una màquina tèxtil de fer troques.

Interior de la fàbrica Manufacturas Colonial El Pino. Autor desconegut. 13/02/1959. Arxiu Històric Municipal, 2062. A l'esquerra, d'esquerra a dreta, hi ha Montserrat Garrigó i Lela Pons.

Taller de la fàbrica Sedalines El Pino. Autora: Teresa Torres i Canals. Arxiu Històric Municipal, 12962. Any cinquanta.

Trabajadores de la fàbrica Manufacturas Colonial Sedalines El Pino a les escales de l'església. Autor: Quirine Unzué Fortea. 07/06/1959. Arxiu Històric Municipal - Fàbrica L'Albora. Joaquina Rovira Guàrdies, D'esquerra a dreta: 7, el seu pare era tascà, Montserrat Abelló, Joaquina Rovira, Carmen Cotera, neboda de la següent, filla d'un carboner de la carbonera del carrer de La Calandria.

CA N'HUMET

(ANYS 50 DEL S.XX - 1978)

Josep Maria Soler Puig y Humet SA
Carrer de Fontanills, 77-79

El 1918 el propietari de La Barcelonesa d'Arts Gràfiques, Eduard Domènech i Muntaner (vidu d'una masnovina i germà del famós arquitecte modernista Lluís Domènech i Muntaner) va instal·lar una impremta al carrer de Fontanills. L'arquitecte va ser Francesc Guàrdia i Vial (gendre de Lluís Domènech i Muntaner).

A finals de 1937 s'hi va instal·lar la cooperativa de treball Unió de Pintors del Masnou i, acabada la guerra, es va transformar en una fàbrica de filatures i llanes de la família Humet.

A la dècada dels cinquanta, la fàbrica de filats de cotó Puig Soler y Humet SA aplegava un total de 20 treballadors.

Entre els anys 1999 i 2001, l'edifici va ser reformat per l'arquitecte Francesc Moreso per convertir-lo en un centre cívic.

Informació oral:

Les dones recorden que s'hi feien troques de llana, concretament d'una marca llavors molt reconeguda anomenada La Esmeralda. A la fàbrica no s'hi feia roba, sinó només cabdells.

Treballadores de la fàbrica de Ca n'Humet. Autor desconegut. Fotografia cedida per Carolina Puche Crespo.

LES TOVALLOLES (1954-1969)

Cal Minaire

Carrer de Santiago Rusiñol, 32

Era una petita fàbrica familiar de confecció tèxtil de cotó. Fou oberta l'any 1954 per Jaume Oliveras Albiol. De seguida se'n va fer càrrec el seu fill, Jaume Oliveras Bosque. Al taller també hi havia les modistes Montserrat i Teresa Oliveras, que confeccionaven vestits a mida.

Va tenir uns 10 treballadors. S'hi teixien i confeccionaven tovalloles, draps de cuina, i tot allò que es fabricava amb teixit ris, també anomenat rus. El ris és un teixit de cotó en el qual un segon ordit forma baguetes o anelletes, en una cara o en totes dues, típic de les tovalloles.

El fil de cotó provenia de diferents llocs, però en gran mesura, de Banyeres de Mariola (fàbrica Mataix), localitat del País Valencià on també hi predominava la indústria tèxtil. El cotó de colors venia en part d'Olot. La maquinària de què disposava eren els anomenats "telers d'embarat".

Va tancar l'any 1969 per traslladar-se a Roda de Ter.

Informació oral:

La gent encara recorda que al mateix taller s'hi podien comprar al detall tovalloles (d'aquí el nom), draps de cuina, etc.

Interior de la fàbrica de Les Tovalloles. Autor desconegut. Fotografia cedida per la família Oliveras-Bosque.

Interior de la fàbrica de Les Tovalloles. Autor desconegut. Fotografia cedida per la família Oliveras-Bosque.

ALTRES FÀBRIQUES

L'any 1952 eren nou les indústries tèxtils que aplegaven un total de 532 obrers (dades de 1942). A part de les grans indústries amb condicions d'exportar (la de gèneres de punt Hijo de J. Matalí, la de teixits elàstics Tenax SA -coneguda com Les Sedes-, les de tendals i lones Lonas Rovira i Maristany Fabril Textil SA), hi havia un seguit d'empreses que també omplien el paisatge tèxtil del Masnou.

Marià Fortuny Cabeza

Josep Font

Lonas Rovira

Antoni Casadellà Coll

Josep Raventós Armengol

Altres fàbriques conegudes al poble eren:

Can Matalí: Anomenada oficialment Hijos de J. Matalí, era una fàbrica situada al carrer d'Adra. Antigament era una fàbrica de sabons i perfumeria. Més tard es va reconvertir en manufactura de gèneres de punt.

Punt Cal: Fàbrica situada a l'avinguda de Joan Maragall. S'hi feia roba per a la llar, com ara cortines.

CIDMAR: Sigles de Cid i Maresma, matrimoni que va crear el taller. Era al carrer de Lluís Millet i s'hi feien jerseis i banyadors. Donaven feina a domicili a cosidores del poble.

Can Mont-Marí: Fàbrica de tèxtil situada a l'avinguda de Cusí i Furtunet (cantonada amb Sant Miquel). S'hi feien sobretot jerseis. Tenien també una botiga al carrer de Barcelona.

Treballadors de la fàbrica tèxtil de Joan Matalí. Autor desconegut, anys vint del s. XX. Arxiu Històric Municipal - Fons L'Àbans. Família Casals-Coll. L'home estirat a terra a l'esquerra és Salvador Ventura. Al centre a la dreta, amb ratlles, Maria Tabaras Gibernau; darrere d'ella, Pagès, i a l'esquerra d'aquest, Miquel Casals.

Fàbrica Punt Cal. Nau industrial, a l'avinguda de Joan Maragall. Autor: Quins (Josep Fortea), 09/03/1958. Arxiu Històric Municipal, 1122. Al fons la Fàbrica del Vidre i el molí de vent. Era propietat d'Aguatí Usón Salas.